NĂM THỨ MƯỜI BẢY. — SỐ 3213

NGÀY THỨ HAI 4 AOUT 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LÉGAL
INDOCHINE
4-2174

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

Une seule insertion. . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au Directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. B. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur général : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 186

Việc chẩn-tế cho nạn-dân bị lụt

Cái nỗi khổ của nhân-dân ở miền đê vỡ, như đã kể trong mấy bài báo trước, thật có mắt không nỡ thấy, có tai không nỡ nghe; một chính-phủ còn có biết cái nghĩa vụ chăn dân không thể để cho nhân-dân mình vùi-dập ở trong chỗ lầm than khốn khổ mãi như thế được; một con người còn có đoái tới cái tình nghĩa cũng giống cùng nòi cũng không thể ngồi nhìn kẻ đồng loại mình thoi-thóp ở trong chốn lênh-đênh chìm nổi mãi như thế được. Trời ơi! kẻ hàng bao nhiêu vạn con người, con khóc với bố, vợ mếu với chồng, dương kiễng chân ngóng cổ mà trông cái ơn chẩn-tế của trên chính-phủ, dưới đồng-bào như mong mẹ về chợ kia, có được chút nào thì cũng đỡ được chút nấy, gắp được ngày nào thì cũng thư được ngày nấy; cái hằng-tâm hằng-sản của anh em trong nước thì kể hỏ còn phải đợi người ứng, kẻ gọi còn phải đợi người thưa, còn phải gom-góp nhau kẻ công người của, kẻ ít người nhiều, không có kho tiền dụn thóc sẵn ở đâu mà tức thì cứu cấp ngay được; chứ cái nghĩa-vụ của chính-phủ đối với nhân-dân thì nhân-dân là con mà chính-phủ, khác nào như cha mẹ, con gào đói la rét thì cha mẹ nào mà bịt tai cài tóc, cứ biết một mình ăn yên mặc ấm cho đành; và chính-phủ tức là cái cơ quan mưu tính công việc chung của cả nhân-dân, công việc trong dân diều lợi diều hại, cái khổ cái sướng, cái lo cái mừng tức là công việc của chính-phủ phải lo toan mọi cách; các nhà quốc-gia học đã vì một nước như một nhà, nhân-dân trong nước tức là con cái người nhà, mà chính-phủ tức là người trưởng-tộc trong nhà, nội việc nhà là tự tay mình quản-lý hết, làm một người gia-trưởng mà để cho người trong nhà đói nheo đói nhóc, không lo phương kế gì cấp dưỡng thì còn có trời đất nào. Ấy vì những lẽ đó mà cái nạn vỡ đê Phi-liệt xảy ra ở trong xứ ta được it ngày thì chính-phủ Bắc-kỳ ta đã có ngay nghị định trích lấy một số tiền trong công-quĩ ra để chẩn-tế cho dân miền bị lụt. Chính-phủ hết lòng lo liệu cho dân như thế, biết cái nghĩa-vụ chăn dân là phải tính cách an toàn lạc lợi cho dân như thế, không phải như ông quan phụ-mẫu nào ở trong một bài tả chân tiểu-thuyết đã tả kia, ngoài đình đê vỡ, ông già bà cả, đàn bà trẻ con kêu khóc rậy đất vang trời, mà trong đình quan vẫn ung dung sập gụ chiếu hoa, che chuyện chén mẫu, nha lệ lồng lý kẻ chia bài, người bốc nọc hầu tổ tôm quan, đê vỡ mặc đê, cái tiếng vui cười khúc-khích về con bài chi-chi nảy trong nảy hầu như lấp hết cả cái tiếng kêu khóc nào-nùng ai oán ngoài kia mà không lọt tới tai trên chút nào cả; lại không phải như cụ lớn nào ở trong cấu chuyện kỳ-khôi người ta nói: vận cụ lớn đến ngày phát tài to, thình linh đê trong hạt vỡ, đê vỡ, cụ lớn thừa thượng-lệnh bạp long, nào tre, nào gỗ, nào phu ở đâu cứ của trời đưa đến tự nhiên tuồn vào tráp cụ lớn đầy nhóc không còn chỗ hở. Nhờ chính-phủ thật lòng lo lắng ra công điều-tế về cái nạn đê vỡ cho dân, những nạn-dân bị lụt ta đã nhờ được trên chính-phủ chăm nom săn-sóc đến cho như thế, thì cái thảm trạng cát lấp sóng vùi tuy đã đành thiên tai không sao tránh khỏi, mà cái khổ-huống bụng đói cật rét, cũng còn hòng cứu mệnh gặp được cát-tinh, may ra cũng tư được cái cấp nhiên mi mà tìm được cái dưỡng phục hoạt vay.

Song, người ta vẫn thường nói: nhất pháp lập, nhất tệ sinh, phàm công việc của chính-phủ làm dù lương-hảo đến đâu mà cái cách thi-hành không kheo khéo, cái người thừa hành không dắc nhân thì việc gì cũng có cái tệ-đậu ở trong cả; cho nên có chính hay lại phải có người hay, mà làm thực tâm thì mới có thực huệ. Chính-phủ chỉ biết hạ cái lệnh chẩn-tế cho dân, phát khoản tiền chẩn-tế cho dân, mà thử hỏi thừa hành cái việc chẩn tế ấy là ai? Thi-hành cái cách chẩn-tế ấy thế nào? Cứ những câu chuyện phát chẩn mà ta nghe được ở dân gian về các kỳ trước thì hoặc chẩn bằng tiền, hoặc chẩn bằng gạo, quan tỉnh giao về cho các quan phủ huyện, các quan phủ huyện lại giao cho nha lệ sức tổng-lý hương-hội đem về cấp phát cho dân; một đồng tiền, một bát gạo tự tay nha lệ mà truyền đến tay tổng-lý, nó đã hao-hụt mất non nửa rồi, lại đến tự tay tổng-lý mà truyền đến tay dứa dân nghèo đói thật phải trông về đồng tiền bát gạo đó mà cầm hơi sống cho cha mẹ vợ con dương nhăn-nhó về nỗi cửa nhà khánh-kiệt, thì lại hao-hụt đến quá nửa nữa; có khi chính-phủ cũng dự phòng cái tệ ấy mà đòi nhân-dân tựu lại cả các nha-môn phủ huyện, do chính tay các quan phủ huyện phát thẳng cho dân, nhưng dân-cư cách phủ huyện lỵ thường có chỗ đến mươi mươi lăm cây lô-mét, mà hầu có giờ, cửa có gác, lại không thể trong một ngày một buổi mà được nhất-nhất lĩnh xong ngay, những công chầu-chực chạo chợ cơm hàng thường lại quá cái số bát gạo đồng tiền lĩnh được; mà cái đồng tiền bát gạo đó chưa chắc dân nghèo đói đã được toàn thụ huệ, đến trời cao xa, bao giờ cũng phải lấy nhà lệ làm tay chân, lấy tổng-lý làm tai mắt, cứ đứa chỉ lĩnh chẩn để đi chè đi chén mà được lòng với nha-lệ tổng-lý, thì phần chẩn được lĩnh trước liền, mà thật những kẻ gạo không có một hột, tiền không có một đồng, chết đói đến nơi, còn chưa biết ở cho các quan bộ hạ ngài bằng lòng thì nỗi đau khổ của mình cũng chưa sao thấu cho được tới tai đừng thần-quân chứng giám; người ta nói mỗi lần phát chẩn như thế, có dứa được lĩnh chẩn đến hai ba lượt, ngứt nghều ngồi hàng chén say nhóe say nhoẹt mà có đứa nhịn đói nhịn khát chực-chờm đến mất ngày mất buổi không được tí gì. Chẳng biết rằng những câu chuyện đó có thật hay không? Nhưng đã đỡ lòng trừ hại cho dân thì những điều tệ gì có thể xảy ra, cũng đều nên phòng ngừa cho hết. Thiết tưởng các quan đầu tỉnh, hoặc chính mình thân hành, hoặc nghiêm sức cho các phủ huyện đi về tận từng làng soát trong số đinh, xét đích đứa nào thật là nghèo đói, gọi từng tên một, bắt trình thẻ tùy thân, ghi tên mà phát cho đứa nào giao tận tay đứa nấy, nhân-dân không phải cái nỗi đi về phiền phí mà những kẻ gian tham giảo trá cũng không còn tìm ra chỗ hở mà giở được cái ngón tự sự kiếm ăn, cái nhân-tâm nhân-chính của chính-phủ mới thật được như mưa hóa móc ngọt nhuần thấm khắp nơi ngõ hẻm hang cùng. Đó là cái hi-vọng rất thiết của nạn-dân miền đê vỡ trông đội ơn trên mà chính là cái trách-nhiệm rất to của các quan ta phụng hành thượng lệnh vậy.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 31 Juillet 1924

Tại thứ-dân nghị-viện

Thứ dân nghị-viện bỏ 338 p iếu ưng đặt lại cái độc quyền làm diêm. Số phiếu không ưng thuận là 204.

Tại nguyên-lão nghị-viện

Nguyên-lão nghị-viện ưng chuẩn bản án-văn nói về cái thể-lệ dai-xá.

Nạn tàu bay

Một cái tàu bay rơi ở miền ngoại châu-thành Paris. Ba người chết, sáu người bị thương.

Tại cuộc hội-nghị Londres

Tin Londres. — Hội đồng bồi-thường đã tới Londres. Các tiền-ban đương xét bản án-văn của phái-bộ Pháp.

Paris, ngày 1er Août 1924

Việc mưu-hại ở Quảng-đông

M. Outrey có đưa giấy xin chất-vấn chánh-phủ về việc mưu-hại ở Quảng-đông.

Nghị-viện với ông Jaurès

Hai nghị-viện bỏ phiếu ưng đem hài-cốt ông Jaurès vào Chư-hiền-lăng.

Tại cuộc hội-nghị Londres

Tiểu-ban thứ nhất và tiểu-ban thứ nhì ưng chuẩn bản án-văn của nước Pháp. Tiểu ban thứ ba còn đương bàn bạc.

Paris, ngày 2 Août 1924

Tại hai nghị-viện

Hai nghị-viện hoãn không định đến ngày nào hội-nghị.

Tại cuộc hội-nghị Londres

Các phái-bộ ưng thuận tất cả các khoản trong bản án-văn của phái-bộ Pháp định rằng những khi nước Đức bội ước sai lời hoặc có xảy ra điều gì khó khăn thì đặt cuộc trọng-tài để quyết nghĩ mọi việc. Còn việc rút quân ở hạt sông Rhur về thì để ra ngoài trong c ương-trình không nói đến. Liệt-quốc đã mời chánh-phủ Đức cử đại-biểu đến.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 3 Août 1924.

Cuộc hội-nghị Londres

Sáng hôm nay cuộc hội-nghị Londres đã họp kỳ đại-hội-đồng Liệt-quốc đồn.thanh ưng chuẩn lời của phái-bộ bàn về việc đặt cuộc trọng-tài để phân-xử những khi nước Đức bội-ước sai lời. Liệt-quốc giao cho tiểu-ban coi việc biên tập soạn ba bản điều lệ về việc thi-hành cái chương-trình Dawes. Lúc cuối kỳ đại hội-đồng ấy, thì các viên chánh-phái-bộ định triệu đại-biểu Đức đến ngày thứ ba này thì đến Londres dự hội-đồng.

Tại hai nghị-viện

Hai nghị-viện ưng chuẩn bản luật về việc thuê nhà, cho phép các chủ thuê nhà được phép xin gia hạn đến ngày 1er janvier 1925.

Thứ-dân nghị-viện ưng chuẩn một khoản định miễn tiền tem cho những người gửi thư cho các ông nghị-viên.

Việc nước Đức

Chánh phủ Đức nhận lời cử đại-biểu đến dự cuộc hội-nghị Londres. Các quan thượng-thư định rằng ngày thứ hai này thì phái-bộ sẽ lên đường, và phái-bộ sẽ được ủy toàn quyền.

Một cuộc bay vòng thế giới

Một phi-hành gia nước Ý bay vòng thế-giới đã tới Rotterdam.

CÁI LỢI TRỒNG CAM

Mới đây báo « *La Parfumerie Moderne* » có đăng bài thống kê về cái lợi trồng cam ở nước Pháp, cuối bài lại có câu rằng « Nếu anh ở một chỗ khí hậu ôn hòa, thì anh nên lập lấy một cái vườn trồng cam, k ông bao lâu, chắc anh sẽ trở nên đại-phú

Một hectare đất mà trồng cam mỗi một năm it ra cũng được lãi 3.7.0 quan mà tiền chi-phí hàng năm chẳng qua chỉ độ 5.000 quan là cùng. Giống cam càng trồng lâu năm lại càng được nhiều quả.

Một cây cam 15 tuổi, hàng năm cũng còn sinh ra được từ 800 đến 1.200 quả, mà cây cam 25 tuổi, thì hàng năm sinh ra được 3.000 quả mà để cam rõ chín sẽ hái thì cam vừa lắm nước vừa không chua, vì giống cam có thể để chín cây không sợ thối nhũn. Trong năm 1906, nước Pháp sinh sản ra được 19 7 0.000 quả cam, trong số ấy nguyên thành Nice sản ra được 9 triệu.

Trước khi chiến-tranh cam ở nước Pháp bán được từ 12 cho chí 18 quan một nghìn, mà bán gốc cây thì mỗi hectare từ 150 đến 3000 quan

Trước khi chiến-tranh 100 kilos cam giá từ 40 đến 10) quan mà bây giờ giá đến 150 quan Vỏ lại còn dùng để ép dầu ay là cất rượu, cái lợi đó chưa kể.

VĂN UYỂN

Đi đêm

Mỏi mắt đêm khuya mấy dặm trường,
Không đèn không đuốc nghĩ mà [lương.
Trông gai chẳng ngại ra công bước,
Hà phải như ai chịu lạc đường?

Cái màn

Giận loài muỗi đói dạ sài lang,
Nên phải lo toan đỏ giữ giàng.
Muốn vị đồng bào tôn huyết nhục.
Đăng tròn cương kỷ khắp năm phương

Sâu

Trầu trọc thâu canh ruột rối nhàu,
Cơn buồn chẳng biết bởi vì đâu.
Anh em Nam Bắc người quen lạ,
Biết có cùng ta một mối sầu?

Cái quạt

Đông qua hạ lại biết bao tuần,
Thổi khắp trên đời trận gió xuân.
Hà phải viêm lương quen thói tục,
Những đem t ấn thế đẩy phong-trần.

Minh-Phương.

SỰ CẢM-GIÁC CỦA MỘT NGƯỜI BÀN-BÀ CƯỜI KHINH-KHÍ-CẦU VƯỢT QUA PAS-DE-CALAIS

M Assbeton-Harbord người nước Anh là người đàn bà thứ nhất ban đêm cưỡi ngựa với nhà hoa-tiêu C. F Pollork cưỡi khinh-khí-cầu vượt qua Pas-de Cala s. Sau cái cuộc phiêm du ấy ba có viết bài du-ký lịch-tự những sự cảm-giác trong khi già-vũ đăng-vân.

Bắt đầu ấy tàng [illegible] thứ. Khinh-khí-cầu bắt đầu khởi hành từ Luân-đôn hồi 10 giờ đêm, lên cao 610 thước. Lên cao đến thế mà những nhà phi-hành gia ngồi trên khí-cầu còn nghe thấy ở dưới kinh-thành Luân-đôn những tiếng ồn ào tựa hồ như những tiếng ong kêu vo ve vậy. Một giờ sau bỗng có một trận gió rất dữ, khinh-khí-cầu bấy giờ nhảy nhót trong đám mây chẳng khác như một cái nút chai bập-bềnh trên làn sóng cả. Khi đến bờ bể phía nam nước Anh-cát-lợi thì khí-cầu đã lên cao đến 1200 thước mà các nhà phi-hành gia ngồi trên phẳng phất còn nghe thấy tiếng máy tàu mà chính đêm hôm ấy sóng bể lại dữ lắm. Quả nửa đêm, thì khí-cầu phải đi mò trong quãng tối lăm mù-mịt, trông ra ngoài chỉ thấy đen kịt một màu, chị hằng bấy giờ cũng thấy khuất bóng Mà nào có thế mà thôi đâu, bấy giờ lại bị một cơn dông rất dữ, sấm chớp tứ bề, trông trên trời như phảo bằng thiên cả; các đám mây thi thiên-hình vạn trạng, hiện ra lắm về kỳ-quan, hợp cả lại chung quanh quả khí-cầu chẳng khác như những cây nấm khổng-lồ, dương cái tán đen như mực mà những cái nấm đó trôi theo làn chớp nhoáng. Rồi phột chốc gió lại đánh tan ra thì những cái nấm đó, hóa ra những cây dài vô hạn mà ngọn cây thì k uất trong đám tối mù.

Trải qua một cuộc khiêu-vũ ở trước bức tranh vẽ cảu trong quãng trời đêm, thì khinh-khí-cầu vừa tới đích, bấy giờ gió đã yên, chớp đã lặng, bóng chị hằng đã lấp lò ở phương trời.

Lộc-bình du-ký

(Tiếp theo)

Hôm sau là ngày 14, ngày hội vào ngày phiên chợ, nên sáng sớm đã nhiều người đến chợ, trước là mua bán, sau là xem hội. Hồi 6 giờ sáng, chúng tôi ra chợ xem thổ-sản hàng-hóa có những thứ gì. Người Nùng (1) (phàn-sinh), người Thổ (2), người Mán (3) đến họp chợ đông lắm. Họ bán gạo, thịt, gà, vịt, ếch, rau, đào, mộc mật (như quả hồng-bì, bột to, mùi hăng), mật-chi-đông (như quả vải thiều, nhưng không có râu dài, thịt it và sắc vàng như nghệ), dâu-da, hàng quà hàng bánh bày la liệt, có một vài hàng xén, vân vân. Đến 7 giờ rưỡi chúng tôi vào rạp xem điểm-binh. — Rạp này dựng lên ở giữa chợ. Quan ba đại-lý ra điểm. Trước hết có đạo lính khố-đỏ, đến lính khố lục và lính đồng. Bọn lính đồng vác mấy lá cờ vàng có ba chữ: « *An tương-đoàn* » và cờ tam-tài. Binh diễu đi hai vòng, rồi về trại. Kế đến [illegible] nhảy bị, liếm chảo, chui đầu vào thùng bột tìm hào, thì ăn chuối, tài hút thuốc « xì-gà », đập nồi, đánh vật và chọc thùng. Xin thú thật, lần này là lần thứ nhất, kỳ già mục-kích những trò vui ấy. Tuy nói là trò vui nhưng chắc là người có tâm-huyết cho là một cái nhục cho n ân-loại. Chỉ vì đồng tiền, đủ mặt đen như thẳng quỉ cũng không lấy làm xấu! Đương mặt đen si thẩy vứt một bảo vào chậu bột, cúi đầu vào, đến lúc ngẩng lên, mặt trắng xóa như tượng gỗ sơn! Chỉ vì một hào mặt đen hóa trắng, trưởng lòng người vì kim-tiền, vì danh lợi, đen bạc có khác chi. Chỉ vì một hào ăn không còn nhai, nhồi nhét sao cho chóng ết ba quả chuối. Có người không kịp nuốt đến nỗi nghẹn trợn cả mắt lên! Ta có câu: « ăn có nhai, nói có nghĩ », thế mà ăn không kịp nhai có khác chi muốn vật. K ích các trò chóng ết ba quả chuối. Có người không kịp nuốt đến nỗi nghẹn trợn cả mắt lên! Ta có câu: « ăn có nhai, nói có nghĩ », thế mà ăn không kịp nhai có khác chi muốn vật. K ích các trò xong đã hơn mười giờ, các quí-quan và quí phu-nhân vào châu nhà dự tiệc rượu « sâm-banh ». Chúng tôi đi phà qua sông Vàng-đào (sông này chảy ra sông Kỳ-cùng ở Lạng-sơn); đi qua mấy cái nương (ruộng) đến chân đồi. Ở đằng xa vẳng vẳng nghe thấy tiếng hát véo von, đó là trai gái đi xem hội về gặp nhau mảng vui hát « lượn ». Khi chúng tôi đến gần, họ thấy người Kinh lạ mặt, họ bảo nhau không hát nữa. Người lính đưa chúng tôi đi chơi bảo mãi họ mới dừng chân lại hát mươi mười lăm phút. Tuy k ông hiểu câu hát của người Nùng, nhưng nghe thanh-âm êm-đềm. Người Nùng hát giọng không buồn như người Mán. Thỉnh thoảng chỉ nghe thấy hình như tiếng « chàng chàng ơi » và « nàng nàng ơi », chắc là những câu hát phong-nguyệt hẹ-thình. Theo chân đồi đi qua các nương đến làng Bảo-già. Trong làng không có chi là lạ. Tường bằng đất phơi khô, người ta gọi là « đàm tường ». Chúng tôi vào nhà một cô « then » tức như cô đồng. Ở giữa nhà có bàn thờ thánh, ở trên giường ngay ban thờ, có cơi trầu, ống súc, gối xếp. Hỏi cô « then » có nhà không, người nhà nói rằng mới có người đón đi cúng vái ba ngày mới về. Chúng tôi không tin lời nói ấy, vì chắc rằng họ thấy người Kinh đến họ nói thác ra như vậy.

Chúng tôi vội trở ra để xem bơi chải. Trên bờ sông Vàng-đào có một cái rạp. Hai bên bờ, bằng-hà sa số là người đứng xem. Có sáu bảy cái thuyền dài mà hẹp hình như thuyền độc-mộc dự thi. Kể đến bắt vịt. Vào hồi 5 giờ chiều đưa ngựa ở trước châu nha, mà đua ngựa cái, vì trên này thổ dân thường nuôi ngựa cái. Thi ngựa xong, chúng tôi ăn một bức lâm kỷ niệm ở trước cửa châu nha. Trong ấn có quan đại-ủy, quí-phu-nhân, lệnh-ái, vợ chồng ông châu và các con, các viên quản đội Tây và chúng tôi, ở chung quanh người thổ, người Nùng, người Mán đứng. Đến 8 giờ tối có cuộc thi đèn, rằm kỳ không có mấy cái đèn tinh xảo c o lắm. Sau các quan đến hiệu « Cả Lan » — là hiệu của người Kinh mà đã nói ở trên kia — xem bọn sư-tử của Tàu múa giật giải.

Người ta nói rằng năm nay hội vui về lắm; nước có quan đại-ủy Chapel đốc sức, có ý muốn mở cuộc thiêu-khiến cho dân ay, và quan trí châu

1-2-3 Ở miền Lộc-bình, thổ dân có ba thứ người: Mán Cao lan; Nùng hay là Phàn sinh và Thổ. Mán Cao lan ở núi Mẫu-sơn, cách châu-lỵ 15 kilo mét. Dân tản-cư ở trên các núi, các đồi. Họ tìm nơi đất có thể trồng trọt được để lập nhà ở, đến khi đất hết màu lại tìm nơi khác. Ở Mẫu-sơn thổ sản có chè Mẫu sơn, ếch Mẫu-sơn, chanh nhỏ quả mà thơm. Ở xã Mỹ lộc, tổng Văn-mộng, có non-mũ (đồng-trùng hạ-thảo) là thứ sâu mà người Tàu dùng làm thuốc chữa bệnh ho. Đàn ông để chẩm chỉ khăn, mặc áo ngắn; đàn bà đầu sơa chỉ khăn bịt kín nên gọi là Mán sơn đầu, — mặc áo thêu, chân bỏ xà cạp. Tối hôi một người nói rằng mỗi khi gội đầu, họ phải cúng lễ; có khi giảm bớt thàng một vài năm mới gội đầu một lần. Con gái chưa chồng đội một cái nón hình cái thuyền trên có mỉ đỏ thêu trùm kín, đàng trước có 2 giải và đằng sau có 2 giải. — Người Nùng ở thành làng. Đàn ông ăn mặc tiu tua như người Kinh, tóc cạo ngắn chỉ khăn; đàn bà cũng ăn mặc như đàn bà Tàu, nghĩa là áo ngắn đến đầu gối, chít khăn như đàn bà Kinh. Con gái chưa chồng tóc bui bên đường ngồi cắt ngắn ngang mắt. — Người Thổ tức tựa như người Nùng. Đàn ông đàn bà ăn mặc như người Kinh, nhưng đùng vải xanh.

Về chính trị ở các miền này thì có châu-quản, xã-đoàn là đàn anh thay mặt cho dân đi việc quan. Mỗi năm cày cấy có một vụ mùa, còn thường bỏ ruộng không. Thổ-sản không những đủ dùng cho thổ-dân, lại còn đem bán ở miền xuôi. — Con gái đi lấy chồng, trước khi có con, đi về nhà mình tự-do. Có khi về nhà cha mẹ ở hàng tháng. Khi nào có con mới ở hẳn nhà chồng. Có phong-tục này là khác phong tục miền Trung-châu. Về việc quy-tuần cũng có cúng lễ. Như ở xã Khuất-xá có chùa Linh-ứng tự; ở xã Tô-đoạn có chùa Hiển-ứng tự.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

là người cần mẫn, mọi việc ông làm đều được chân-đáo. Vả chăng ngày hội vào ngày phiên chợ, bốn nghìn người có lẽ ở mọi nơi đến xem hội. Trong hai ngày ăn hơn 30 con lợn, ấy là không kể các thực-phẩm.

Như ở tôi có hỏi đùa một người thổ-dân ở tại châu rằng ở miền xuôi phong-cảnh đẹp, phố-xá sầm-uất, cửa nhà ngày-ngà, dân cư vui vẻ, có muốn xuống ở dưới ấy không? Họ mỉm cười lắc đầu rằng không. Cho hay trời phú cho con người cái tính quyến luyến nơi sinh-trưởng. Dù giàu dù đẹp cũng là của người, dù nghèo dù xấu cũng là của ta. Bởi thế dân-tộc nào cũng giữ được cái hương-hỏa của tiền nhân để lại cho. Nhân câu cụ uyên hỏi người thượng-du nước nhà, lại nhớ đến đoạn văn Chateaubriand: « Bậc đế-vương ở nơi cung điện nguy-nga tráng-lệ lấy làm sung sướng. Hỏi chú Mọi kia có muốn đổi lều tranh ở trên núi, trên đồi lấy cái lâu-đài vĩ-đại không. Chú Mọi không thuận, chú lấy cái lều tranh là một nơi ở sung sướng có một không hai ». Đó là cái dây thiêng liêng vô-tình nó dàng buộc con người ở quê cha đất tổ. Chỗ cỏ hương là nơi con người sinh-trưởng, là nơi đã được trông thấy tổ tiên có mồ cao mả đẹp, mà là nơi sau này là chốn kỳ-thác tấm thân. Tình-tình con người quyến-luyến quê hương là một cái hay, nhưng theo thì trong mọi lúc mọi nơi lại có điều trở ngại cho cách làm ăn. Người ta tưởng nói có đi đây đi đó mới học được khôn, chỉ nam-nhi phải bốn phương mới là đáng trai. Ở đời ai là không muốn vui sum họp, vì lẽ sinh-cơ lập-nghiệp phải xa cách thê-tử, ai là trong lòng không bẽn khoăn ?!

Cách châu-lị hơn 3 ki-lô-mét, có động Khuôn-vàn và suối Khuôn-vàn. Nước trong leo lẻo, trông thấy cá bơi ở dưới suối, thò tay xuống nước bắt được ốc, Phong-cảnh Sầm-sơn, Đồ-sơn đẹp ra một vẻ, phong-cảnh Khuôn-vàn đẹp ra một vẻ. Hai bên thì núi trùng trùng điệp điệp ở giữa có thác chảy rầm rầm, nước tóe ra trắng xóa.

Muốn xem phong cảnh ở cửa ải phải đi đến đồn Kỳ mễ, xa cách châu-lị độ 14 ki-lô-mét. Cách đồn Kỳ-mễ chừng 3 trăm thước đến ải-quan. Trong ải đường phố chật hẹp. Hiện bây giờ có một người thanh-niên biết tiếng Pháp giữ chức đại-lý giao-thiệp với các qui-quan. Chức đại-lý này, không phải chức của chánh-phủ Trung-hoa mình bỏ dụng lấy mình, còn như lương trông vào tiền thuế chợ và mấy sòng bạc, mấy tiền lính cũng trông vào đấy mà ăn tiêu, nghĩ cũng lạ thật !

(Còn nữa) Trương-thanh-Trai

Cuộc thi thơ

Của Ngô-thị-Quỳnh nữ-sĩ

MMDCCXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thái-học là đây có phải không ?
Triệu Lý dấu in nền thuở trước,
Thành La nghi-ngút lửa hương nồng.
Mở đầu nho-giáo phương Đông Á,
Dẫn gót văn-chương đất Lạc Hồng.
Ngẫm cảnh cung trường thêm mến đạo
Kia sông Nhị-thủy nọ non Nùng.

Đào-ngọc-Quán
Ký-côi, Kim-thành, Hải-dương

MMDCCXXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-miếu gây tư Lý Thánh-tông.
Miếu mạo nguy nga trong đất Việt,
Cung tường rực rỡ ngất non Nùng,
Mảnh gương đạo đức soi làn Nhị,
Ngọn đuốc kinh luân rạng vẻ Hồng,
Gió Mỹ mưa Âu đầu xán lạn,
Cương thường bền vững với non sông

Đào-thị Lít
Làng Trung-tích, Buế

MMDCCXXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu nguy nga bát ngát trông.
Triều Lý dựng xây nền phú-mỹ,
Bia Lê ghi tạc nếp nho-phong.
Sông tràn đạo mạch dòng Thù Tứ,
Đuốc rực văn-minh giải Nhị Nùng.
Trải mấy tang-thương mưa nắng giải
Vẫn nền quốc-túy vẫn non sông.

Phạm-hữu-Vọng
69, Rue des Radeaux, Hanoi

MMDCCXXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nho giáo ai ai cũng một lòng.
Hương lửa sáng chưng nền Khổng đạo
Lễ nghi chỉnh-độ lối Nam-phong.
Thông reo trúc biếc lòng vui vẻ,
Gió mát trăng trong thú não nùng.
Bia đá cột đồng ghi tạc để,
Cao cao thành đạo biết bao cùng.

MMDCCXL

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Khoa giáp ơn triều chiếm bảng rồng
Đạo đức một lòng chiêm thánh trạch
Cương thường hai chữ hóa dân phong
Bia đồng cột đá còn ghi để,
Cung cẩm lầu cao thủ não nùng.
Miếu mạo kể từ bao đó tá,
Thông reo trúc hóa cũng vui lòng,

Long-môn ỷ-quán
Phố Niềm-thắng Bắc-ninh

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 29 độ
15 giờ 32 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ ba, 5 Août 1924
S. Oswald

Âm-lịch

Mồng 5 tháng bảy năm Giáp-tí
Ngày Bính thìn
Hành Thổ, Sao Dực Trực Thu.
KỴ : Tác-táo, Khốc-khấp.
NGHI : Tế-tự, Tiễn-nhân, Bộ-trạch, Mục-dưỡng.
NGUYỆT - KỴ

Giá thóc gạo

Gạo hạng nhất, một tạ.	10 $ 30
nhì	9 75
ba	9 40
Tnéc.	6 10
Bắp ngô.	5 60

Gạo nếp... mà ta ngày 4 Août 1924, giá bao ở kho Nhà-nước định là 10 f. 10

Tin đường sá. — Đường Hanoi Haïphong, hiện ô-tô không đi lại được. Tuy ở Hanoi nước đã xuống, song vì địa hạt các tỉnh Bắ-ninh, Hưng-yên và Hải-dương hãy còn nhiều nơi bị ngập, cho nên từ nay đến 15 août cũng chưa có thể mong cho nước lui để ô-tô chạy được.

Con đường cũ số 19 đi theo dọc đường hỏa-xa thì bị ngập gần nết từ Phú-thụy cho đến Cầm-giàng. Từ Cầm-giàng đến Hải-dương có một phần không ngập nhưng đường cũng xấu lắm. Chỗ qua đường xe-hỏa, gần đến Hải-dương thì đường hãy còn ngập nước cao đến 50 phân tây.

Ở thành-phố Hải-dương thì ngập hết, có chỗ nước sâu đến một thước. Bây giờ chỉ đi bằng thuyền được mà thôi.

Các phòng giấy tòa sứ Hải-dương cao hơn đường những mấy thước vậy mà cũng ngập đến 10 phân tây.

Từ Hải-dương đến Haïphong, thì đường bị ngập ở vùng La-khê đến hơn 80 p'ân tây.

Đường Hải-dương đi Sept-Pagodes bị ngập đã bốn ôm nay rồi.

Nếu nước không rút nhiều thì đường ô tô Hanoi xuống Hải-dương, Haïphong còn không đi được, mà dẫu cho nước có xuống nữa thì đường cũng xấu, còn phải sửa lại nhiều mới đi được.

ANH-HÙNG-NÁO THỨ 4 ĐÃ RA

Cái ấn mạng ở phố Nhà-thờ. — Trong số báo ngày thứ bảy vừa rồi, bản quán có nói rằng sở Mật thám phái người xuống Nam-định có bắt được hai tên nữa can phạm vào việc ấn mạng ở phố Nhà-thờ, nay tôi ra cái số bắt được thêm là ba đứa là Ngô-v-Tặng ở làng Dư-duệ (chứ không phải Dụ đức), tổng Văn-cối, huyện Vụ-bản, và tên Đoàn-văn-Hỗ với tên Đoàn-hữu-Đắc (chứ không phải Đoàn-văn-Hỗ tức Đoàn-hữu-Đắc) cùng là người làng Trình-xuyên, huyện Vụ-bản cả.

Ba tên ấy hiện đã giải nộp quan Dự-thẩm xét ngay.

Hội chợ Hanoi

Làm thử cáu

Sẽ bắt đầu mở từ 30 Novembre đến 14 Décembre 1924.

Lại hai cái ấn-mạng nữa! — Ở Hà-thành ta độ này sao mà xảy ra lắm việc ấn-mạng gớm-ghiếc thế! Cái ấn-mạng ở phố Nhà-thờ, dân thành-phố ta chưa kịp nguôi nỗi ràng mình, thì nay đã xảy ra hai cái ấn-mạng nữa lại ghê-gớm hơn cùng trong một tối hôm qua, khiến cho ai nghe thấy cũng phải sởn vẫy ốc đứng lông chân, chứ chẳng không.

Số là hồi 6 giờ rưỡi chiều hôm qua, một người vợ Tây tên là cô Nghị-thị-Tâm, 27 tuổi, nhà ở số 11 ngõ Bourrin (khu hàng Bún), thấy người chồng cũ cũng làm bạn với một người Tây, ở phố ấy số 13, gọi sang chơi nhà; khi cô Tâm sang tới nơi thì gặp ngay tình-nhân là một người Tây-lai tên là Lapeire dit Robert tức Xoan, trên dưới 30 tuổi, làm tại hiệu Luzet ở phố Hàng-điếu. Trong lúc đôi bên nhỏ to tình tự với nhau thì chàng gái thị Tâm lẳng đi một chỗ, ý để cho đôi bên được tự do mà tỏ tình ân-ái với nhau. Chẳng ngờ M. Robert sau khi trò chuyện một lúc, lẻn đút ngay một vật gì nhọn đâm luôn cho người yêu bốn nhát ở giữa ngực, ở dưới vú, ở gần gan và ở sau cổ. Thị-Tâm đau quá không kêu được, liền ôm bụng chạy về nhà cũ ông Tức là nhà số 11 nói trên kia. Về tới nhà thì chết. Người nhà và hàng phố bắt chuyện lên hô-hoán chạy đuổi bắt tên ác-phạm thì tên ác phạm đã một mạch chạy từ nhà đó rẽ sang con đường Jacberi, lại quật sang con đường hàng Bún, rồi chạy tắt vào cái ngõ mới ở phố hàng Bún là nơi có mấy cái nhà đương làm dở-dang chưa có người ở. Trong lúc chạy, người ác-phạm có đánh rơi cái mũ và cái hình, mọi người có trông thấy theo thế mà bắt ta được, song lực đọc hễ ai đuổi thì bắn chết. Người ta vừa ồn chân lại thì anh ta đã chạy tắt được vào ngõ ấy, mà lên vào cái ngõ ngách con ở cạnh nơi có uống tiền cái nhà thứ hai trong dãy nhà đang làm đó, rồi chạy thọt vào nhà tiêu mà sập cửa kín lại.

Đang lúc ấy, ở mấy phố ngoài vẫn đang nhộn-nhịp đi tìm, ý chừng người ấy ở trong nhà tiêu, hãy giờ hoặc tự biết không thoát được, hoặc là vì cái ái-tình độc địa nó sôi sục lên quá, nên sau khi lấy tay quệt nước bùn bắn ở đo người-ngoài lên mặt, tưởng mấy hàng chữ nói đại khái rằng « người yêu » với « liều mình », « ân ái » với « Hồ-gia » chi chi không có nghĩa gì rõ-ràng cả, thì anh ta liền lấy cái khăn mù soa trắng thắt cổ mà tự tử, nhưng dùng chừng mù-soa thắt không được chặt, nên lại lấy súng-lục bắn vào tai xuyên sang thái-dương mà chết.

Sáng hôm nay, M. Tân-thái là người thầu-khoán làm dãy nhà ấy, sực thấy thợ báo có người chết trong nhà tiêu nơi mình đang làm, liền hốt hoảng tới xem thì dãy mái mới được cửa, thoạt kỳ thấy chỉ thấy cái chân thôi ra, sau mãi dẫy được cửa mới nghe thấy cái xác ngã uỵch xuống đó, thì ra khi người ấy chết, cái xác đổ xiêu mà xập chặn lấy cửa nhà tiêu.

Bấy giờ mới đi trình cảm, sở cảm liền phái người đến khám, thì thấy cái xác đã ngã vào trong vũng bùn hẳn, cạnh có khẩu súng-lục với hai viên đạn và trong súng bắn còn một viên, bên cho không khéo xác ra nhà ngoài, khám trong túi quần thấy có mấy phong thư và một quyển sổ tay mới tinh, lỗ tai bên trái có vết máu tươi, mắt bên ấy hơi sưng tím, còn thì vẫn có cái mù soa buộc thắt nút chặt, nhưng không thấy bạnh ở và bạnh mặt lắm.

Người ấy phạm nom mặt có vẻ bao-tợn lắm, đầu cạo rẽ gà, mặt chừng mới cạo mặc Âu-phục, áo alpaga thâm, áo lót mình trắng, ở mềm, dây bu e quần mầu tím, quần trắng và đi giầy đen.

Quan Biện-lý, quan Thầy thuốc đã đến khám cả hai cái tử-thi và chiều nay đã cho mang vào nhà xác để mổ xẻ.

Thế là cái thần ái-tình — hay gọi là con ma trai gái độc-địa thì đúng hơn — trong một đêm nó đã giết chết luôn hai mạng người đó, ghê-gớm chưa!

NHÀ CHỚP BÓNG PALACE

Cần-cáo

CHỚP BÓNG MÙA HÈ. — Bắt đầu từ ngày 15 Juin giờ đi cho đến hết vụ hè thì nhà chớp bóng PALACE đóng cửa không chớp ban tối, chỉ chớp mỗi tuần lễ có hai buổi ban ngày thứ năm và chủ-nhật mà thôi còn những buổi tối thì cũng chớp trước của Café Métropole.

TẠI RẠP PALACE

Mỗi tuần lễ 2 buổi ban ngày thứ năm và chủ-nhật

Mỗi lần chớp mỗi chương-trình khác nhau

Giá vào xem vẫn như cũ

Một cái nạn ô-tô rất gớm ghê: ông Hậu-Á tạ thế. Sáng hôm nay hồi 10 giờ, ông Chế-quang-Ái, chủ sở vận-tải ô tô đường Hanoi — Phủ lý, bị một cái nạn ô-tô rất đáng thương ở trước cửa nhà la-ga Hanoi. Nguyên là chuyến xe ô-tô ở Phủ-lý vừa lên được một lúc, ông về nhà ăn lót dạ xong, ra ga cho xe quay để chạy Phủ-lý, người chauffeur vận máy, còn ông thì đứng ở trên mui để trông nom, chẳng may đâu ông vướng phải cái dây điện thì ông liền ngã xuống đất, bị cái xe remorque mắc ở đàng sau đè phải trong thương, khiêng vào nhà thương được một lúc thì mất.

Ông Chế-quang-Ái là trưởng-nam cụ Thượng Chế ở hàng Bông, năm nay vừa 38 tuổi. Tội nghiệp! Ông Hậu Ái trước có tòng học tại trường Hậu-bổ, là người thông-minh lại có tài, đang làm ăn phát đạt, trong khoảng mươi năm nay, ông đã đem hết tài lực ra chấn hưng về đường công-nghệ như nghề ảnh, nghề nuôi ngựa, nghề đóng xe tay, nghề ma vàng bạc, vài năm nay lại mở đường vận tải ô-tô Lao-kay đi Chapa và Hà-nội đi Phủ-lý rất là phát đạt. Nay ông thác đi một cách thối nhiên như vậy, ai cũng phải lấy làm ngậm-ngùi thương tiếc. Ông Hậu-Á mất đi thì trong công thương giới còn non nớt của nước ta cũng thiệt mất một tay doanh nghiệp có tài thao-lược rất iếm có.

Đến sang ngày kia là 6 août sẽ cất đám, khởi hành từ nhà thương Bảo-hộ, an-táng tại Bạch-mai.

Bản-quán có lời viếng ông và chia buồn với cụ Thượng Chế và quí-quyến.

LỜI CÁO PHÓ

Chúng tôi chẳng may gặp sự đau đớn, xin cáo-phó để các ngài biết cho:

M. CHẾ-QUANG-ÁI

Âm-sinh

Chủ sở vận-tải ô tô

bất hạnh đã mệnh chung hồi 11 giờ sáng hôm 4 Août 1924 tại nhà thương Bảo-hộ

Định đến ngày 6 août rồi 7 giờ sáng rước linh cữu từ nhà thương Bảo-hộ mai táng tại nghĩa-địa hội Hợp-thiện làng Bạch-mai.

Bản-đệ: Chế-quang-Lạng
Chế-quang-Thương
Chế-quang-Nhân
Đồng kính cáo

Lời đăng báo này thay giấy cáo phó

Quan Đốc to Bi-co-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đau đớn, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh sốt thường, cảm vì ngã nước, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng sài trẻ con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Giấy, số nhà 33. Hanoi. ông nói 214.

Quan Đốc-to có cả nhà cho người đi, người ốm đến nằm, ai cần lại hỏi. 3092

XIN CÁC QUÍ KHÁCH NẾM THỬ MÀ XEM!

Các thứ thuốc lá hiệu Con Gà, chưa cuốn và cuốn rồi, hàng mới chế (Fabrication nouvelle) của Đông dương Yen-Thao Công-Ty toàn bằng thuốc ngoại-quốc hảo hạng, theo cách vệ-sinh. Vừa nhẹ, vừa thơm, không rào cổ, không nhức đầu. Thử mới biết thực. 3697

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay, tòa án Trừng-trị xử những việc sau này:

Việc đâm phá chết người ở đò làng Mẹt. — Việc này khi mới xảy ra bản quán đã đăng ngay, đến nay việc mới đến trước tòa Trừng-trị xử. Số là M. Benoit là quan đồn làng Mẹt thuộc châu Hữu-lũng tỉnh Bắc-giang cùng với vợ con đi xe ô-tô chơi, khi về đến bến đò làng Mẹt thì cho ô-tô xuống phà sang ngang. Đến lúc phà đến bến rồi tên Phạm-v-Bích là tài xế cứ cho ông vặn máy ô-tô lên bến. Song vì bến lầy dốc lắm, ô-tô lên được độ 2 thước 1 máy không chạy nữa. Ông đốn cũng người tài xế và những người chở phà là Ng-v-Chung, Trần-văn-Phúc đẩy mãi không lên được. Sau phải cho ô tô lùi xuống phà, không may vì đây phà buộc không chắc, phà rẽ ngang mà ô-tô thì rơi xuống sông, cho nên vợ con ông đồn-trưởng Mẹt ngồi trong xe bị lăn xuống sông chết đuối. Bị can về việc này là Ng-v-Chung, Trần-v-Phúc và Phạm-v-Bích. Tòa hỏi nguyên bị và các ủng là cùng nghe luật-sư bên nguyên rồi vẫn lại để nghị án.

Án cắp của chủ. — Hoàng-v-Bình làm công cho điệu Thuận-Khoái ở phố hàng Đào, nhận gói hàng và 6 tấm lụa đem ra ga gửi xuống Haïphong. Ở Haïphong nhận đồ hàng xem giấy thì thấy thiếu 6 tấm lụa đáng giá là 43 $ 60. Hỏi thì tên Bình khai công nhận lấy và khai rằng có gói lụa vào đồ bằng giấy, song không biết vì lẽ gì mà mất. Tòa phạt tên ấy 3 tháng tù và 25 quan.

Chứa tiền ăn cắp. — Tên Nhỏ ăn cắp 50 đồng của chủ tên là thị Nhớn rồi gửi tên Kiên-văn-Trúc cũng đi ở trốn đem về quê. Sau thấy chủ đi thưa, tên Nhỏ biết rằng khó chối được, rồi trốn mất, hiện chỉ bắt được tên Trúc mà thôi. Hỏi thì tên Trúc không nhận, song vì có chứng cớ đã nên tòa phạt tên ấy 3 tháng tù.

Án cắp quần đo. Ng-văn-Tường ăn cắp quần áo của một người tên là Ng-văn Hợi đang giá 20 đồng phải phạt 3 tháng tù

Tiêu tiền của sở. — Việc Ng-thiện-Văn làm ở nhà ga Hanoi bị thua tiêu mất 32 đồng là tiền thu của công-ty xe-hỏa Vân-Nam đã xét hỏi sáng hôm nay. Tòa nghe luật-sư bên bị xong rồi hoãn lại để nghị án.

Tòa còn xử nhiều việc nữa, song toàn những việc tầm thường cả.

Một người thợ bị điện dựt ngã từ trên cao xuống đất. — Ngày hôm qua, một người làm máy điện là Ng-xuân-Đôn, 57 tuổi đang chữa dây điện ở trên một cái cột gần sở Cầm, thì bị điện dựt ngã từ trên cao 7 thước rơi xuống đất. Đem vào nhà thương chữa ngay, có lẽ không việc gì.

Của ai đánh rơi? — Đêm hôm thứ bảy, sở Mật-thám có bắt được một cái sắc-sơ (chargeur) súng-lục có 4 viên đạn 6 phân tây ở đường Puginier, ngay trước cửa sở Điện-bóng nhà binh trông ra.

MỚI XUẤT BẢN

TRAI LÀNH GÁI TỐT

Tiểu-thuyết cảm mến

Theo thể truyện Kim-Vân Kiều

CỦA

ông cử DƯƠNG-BÁ-TRẠC soạn

Giá 0 $ 25

Có gửi bán ở khắp các hàng sách, ở xa gửi mua mỗi quyển thêm 1 hào cước là 0 $ 05 gửi tiền và mua đặt cho ông Dương-bá-Trạc, Trung Hắc-Tân-Văn Hanoi.

CẦN MỘT ÔNG GIÁO

Hoa-Kiều Trung-Tây Học-Hội, ở ngõ Sầm-công, Hanoi, cần một ông giáo để đến kỳ vào học này, tức là 1er Septembre 1924, dậy lớp nhất.

Lương bổng định như sau này:

1° Ông nào mới đỗ bằng Thành-trung (Diplôme), hoặc Tiểu-học (B. E) hay là Cao-đẳng-tiểu-học (B. E. P. S.) kỳ vừa rồi, mỗi tháng là: 45 $ 00.

2° Ông nào có một cái bằng kể ở trên ấy và lại có đỗ ở trường Sư-phạm (Ecole normale d'Instituteurs) ra, hoặc đã có đi dậy học qua rồi, mỗi tháng là: 56 $ 00.

3° Ông nào, có đủ văn-bằng ở trên ấy, và xưa nay đã có tiếng là người đứng đắn lão-luyện, thì bắt cứ nhiều tuổi hay ít, hội sẽ trọng dụng và lương bổng hội sẽ đặc cách định riêng.

Lương bổng trên này là lương mới vào làm, sau này cứ chiếu theo thời hạn và điều lệ để định ở trong quy-tắc nhà trường được ăn lên đến 1.500 $ 00 một năm.

Ông giáo nào dậy học-trò chóng tấn tới thì mỗi năm sẽ được thưởng hoặc nửa tháng hoặc cả tháng lương.

Ông giáo nào làm với hội đã được thâm niên, khi thôi, hội sẽ xin tặng một món tiền khá hậu.

Đơn xin cứ gửi đến cho ông hội-trưởng T. B. Cay, chủ nhà in Mingsang số 49 phố Francis-Garnier, Hanoi; hoặc gửi cho ông T. k. Phương ở Ecole fse d'Extrême-Orient, Hanoi, thì được.

Đơn xin phải gửi đến trước ngày 15 août 1924 là cùng.

Ai muốn cần điều gì cứ lại hỏi MM. Cay hay Phương thì được.

Ngạch thừa phái.

M. Hà-dương-Quang, thừa-phái hạng ba tại Hà-nam may đổi đi Phú-thọ thay M. Đỗ-chu-Tư. M. Đỗ-c u-Tư, thừa phái hạng năm tại Phú-thọ nay đổi đi huyện Hạ-hòa (Hắc-ninh) thay M. Ng-v-Mưu.

M. Ng-v-Mưu, thừa phái hạng tư tại huyện Hạ-hòa (Phú-thọ) nay đổi đi Hà-nam thay M. Hà-dương-Quang.

M. Ng-quang-Thụy, thừa-phái hạng tư tại huyện Phù-xuyên (Hà-đông) có nghị-định ngày 1er juillet 1924 đổi đi Phú-thọ thì nay được nghỉ ba tháng dưỡng bệnh lĩnh nửa lương.

Lính phá nhà thanh-lâu. — Sở Cảnh-sát đã làm giấy trình quan Đinh về việc mấy người lính Tây đội thuộc địa thứ chín nửa đêm hôm thứ bảy vào nhà thanh-lâu số 17, phố Gia-ngư phá đồ đạc của mụ chủ nhà ấy.

Bắt được một tên bợm. — Sở Cảnh sát có bắt được tên Nguyễn-văn-Giáp, 32 tuổi, làm nghề đúc, nhà ở hàng Gà cửa Đông số 1 mang ra ủng đồ dùng đi ăn cắp là hai cái thảo đanh ốc, một cái giũi và một cái thìa khóa, chực vào ăn cắp nhà Mme Nguyễn thị-Hai ở Cầu-gỗ, số 61. Tên Giáp đã phải giải sang Tòa án ngay.

HỎI CÁC NHÀ LÀM BÁNH, nên mua Carbonate d'ammoniaque.
CÁC NHÀ THỢ GIẶT, nên mua Chlorure de chaux.

HIỆN CÓ BÁN TẠI:

NHÀ BA CHUÔNG

(Hiệu Bào-chế MONTÈS)

HANOI

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bắc-sĩ MAURICE LOUBET

Thương-hạng đỗ nhất đại-học Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh-viện Tenis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd Al-cập Biển.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lâu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh: Buổi sáng từ 8 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁM BỆNH: Giá 3 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG: Giá 1 $ 50

Phòng khám bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32, GIÁP NỐI SỐ 226

3018

TIN NƯỚC LÊN XUỐNG

Trên sông Hồng-hà

	3 Août hồi 8 giờ	4 Août hồi 8 giờ
Lao-kay	79.50	»
Yên-bày	30.77	» 30.32
Việt-trì	11.12	» 14.05
Hanoi	9.66	» 9.65
Vạn-yên	9.70	» 9.25
Hòa-bình	7.38	» 7.16
Tuyên-quang	5.83	» 5.40
Phú-đoan	21.03	» 20.77
Phủ Yên-bình	1.66	»

Trên sông Thái-bình

	3 Août hồi 8 giờ	4 Août hồi 8 giờ
Thái-nguyên	21.22	21.05
Lẫm	3.90	3.90
Phả lạng-thương	4.38	4.33
Đáp-cầu	4.65	4.54
Phả lại		

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ ĐÔNG

Trả lời bài « Sao không cẩn thận thế? » — Bản-báo tiếp được bài sau này của M. A. Olléac là chủ hiệu xe ô tô đường Hà-nội — Hà-đông, trả lời lại bài đã đăng trong số báo ngày 31 juillet. Bản-báo đã chuyển ngay bài trả lời ấy cho ông giúp việc của bản-báo đã viết bài trước, thì ông nói bài trước ông viết là lấy công-tâm thực-sự mà viết cũng như trăm nghìn vạn nơi chỗ thời-sự hàng ngày khác, chứ có tây vị chàm-chích mà làm gì! Ông lại thêm rằng đó chính là vì lòng yêu, vì lòng mong sự thịnh-vượng cho sở ô-tô đó mà trách thiện một cách đường-hoàng chân-chính thế đó thôi, vậy bài trả lời này, tuy là ý thiển, lý khuất, lời khiếm-nhã, nói vo-vẩn chứ không có câu gì là trả lời vào những câu ông đã nói cả, nhưng ông cũng ưng ý đăng nguyên-văn lên báo-chương, để duyệt-báo chư-quân-tử cứ đem hai bài đối chiếu với nhau mà xét thì tự khắc phân biệt ngay được cái ý của hai người viết, hai bài ấy khác nhau thế nào.

Bây giờ xin các ngài hãy đọc cái bài trả lời ấy như sau này:

« Tôi thấy báo *Trang-Bắc* ra ngày 31 juillet 1924, có chăm-chích đến công việc của tôi, nên tôi tỏ rõ vài lời ra đây để duyệt-báo chư-quân và các hành-khách thường đi ô-tô Hà-nội — Hà-đông biết cho rằng: Phàm

(Xem trang thứ bẩy, cột thứ hai)

Dùng nước chanh nên cẩn thận

Duy có nước chanh hiệu **T B**

là chế bằng hơi-nước (eau distillée) rất thanh khiết, rất hợp vệ sinh.

BÁN BUÔN Ở:

Phố Sinh-từ, số 125, (Hữu Giám) Hà-nội

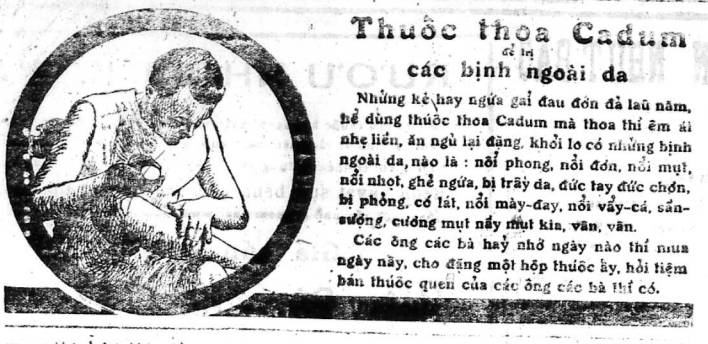
Bản-hiệu không nhận đóng thứ chai bi, chỉ đóng thứ chai Perrier, có nút sắt đóng bằng máy.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ-neo,
15 chân-kính
Mặt mã kim
có chữ dạ quang
BẢO HÀNH 20 NĂM
Giá ..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
30, Phố Paul Bert, — HANOI
2009

Thuốc thoa Cadum
để trị
các bịnh ngoài da

Những kẻ hay ngứa gãi đau đớn đã lâu năm, hễ dùng thuốc thoa Cadum mà thoa thì êm ái nhẹ liền, ăn ngủ lại đặng, khỏi lo có những bịnh ngoài da, nào là : nổi phong, nổi đón, nổi mụt, nổi nhọt, ghẻ ngứa, bị trầy da, đức tay đức chơn, bị phỏng, có lát, nổi mày-đay, nổi vẩy-cá, sẩn-sướng, cướng mụt nầy mụt kia, vân, vân.

Các ông các bà hay nhớ ngày nào thí nưa ngày nầy, cho đặng một hộp thuốc ấy, hỏi tiệm bán thuốc quen của các ông các bà thì có.

CÁC THỨ THUỐC VIÊN
CÁC THỨ THUỐC NƯỚC
THUỐC HOI NÁCH
CÁC THỨ THUỐC CAO
CÁC THỨ THUỐC CÁM
Bán tại hiệu :
QUANG-TÉ
Xem mạch — Bốc thuốc
29, Phố Gia-ngư, Hanoi

TRINH ĐÔNG diễn nghĩa

Mỗi quyển giá 0$10 gửi xa thêm 2 su cước mỗi tháng ra 3 quyển, nay xuất bản được sẽ 1, 2, 3, chọn bộ độ 9 hay 10 quyển ngài nào mua buôn, mua lẻ xin gởi giấy về : PHU-VÂN, 16, Rue du Chanvre, Hanoi.
3874

Rượu bổ-đào:
"TONIQUE TONKINOIS"
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chư không như có mấy thứ thuốc về những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được.

Xin xem-tới và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

金泰正
茶名子獅

Bán thuốc mới có các thứ chè ngon dân-dùng mới sáng, chè bao, chè gói, nước liên tâm, n ớc ê-lang đủ cả, mỗi bao mỗi gói đều có chữ Tây và chữ Nam. Xin trình cao quý khách được biết phiếu-cố cho.

Năm nay tân-hiệu có nhiều thứ chè lạ, tên kể như sau nầy :

Chè Thiết-đào-chăng	Chè Bạch-hồ-quan
Thi-t-la-bán	Ngọc-quan-âm
Trang-nguyên-chăng	Trà-chăng-vương
Bạch-mao-hầu chăng	Bạch-hầu-khô chăng
Bạch-mao-quảo chăng	Bảng-mai-tiêu chăng
Bạch-hồ-tiếc-hoa	Kỳ-chăng-tuấy tiên
Bạc-bắt-lo-long	Tây-thi chăng
Bạc-bắt-la-bán	Bạch-biệt-quan
Tuyết-bạch mão-đơn	Sâm

KIM-THÁI
HAIPHONG: Số nhà 140, Phố Khách
Téléphone 272.
HANOI Số nhà 3, Phố hàng N.
Téléphone 480
2101

NHÀ BÁ-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Ông Montès nhượng hiệu Báo-chế của ông cho ông Demart, báo-chế sinh-viên hạng nhất rất cao đẳng học đường Paris đã một năm nay. Ông Demart tự trăng coi lấy việc chế thuốc, và thuốc chế theo gia-đình rất cẩn-thận như rất thể nữa hiệu báo-chế ấy rất có tiếng.

Thuốc gửi đi xa cũng mau chóng. Ai muốn hỏi giá, xin hỏi điều gì cũng giả lời ngay.

SÁCH MỚI XUẤT BẢN
LA COMPOSITION FRANÇAISE
aux examens franco-annamites
của M. L. HOUILLIER
Giáo sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam
Bán tại nhà in bản-quán
Giá mỗi quyển. . . . 0 $ 30
Tiền cước mỗi quyển . 0 , 12
Ai ở xa xin viết thư về cho
ông BÙI-XUÂN-THÀNH
61 — 63, Rue du Coton — Hanoi

con người ta ở đời, không kể người nước nào, làm việc gì, chắc ai cũng muốn cái công việc của mình được trọn-vẹn, hoàn-toàn, cho không ai muốn những sự xảy nhỡ. Song, cái xảy-nhỡ nó có báo cho ai biết trước bao giờ đâu ? Dầy, tất cả mọi người chúng ta tai thường nghe, mắt thường rông, hàng ngày những sự xảy nhỡ đến nguy-hiểm của xe hỏa, xe điện, ô-tô, vân vân... Ấy, sự xảy nhỡ nó làm cho thiệt hại đến tính mệnh người ta biết bao nhiêu ? Vậy nếu sự xảy nhỡ mà ai nấy đều biết trước, thì bao giờ nó lại xảy ra ở trước mắt ta được.

Vả tôi làm ra việc vận-tải này, đã trót sáu tháng nay, hết điều chỉ bảo các người làm ăn, ai nấy phải làm hết bổn-phận, đó, hẳn chúng ta chưa từng thấy sự xảy nhỡ, nguy-hiểm bao giờ, mà lại những người làm của sở tôi, như người kiểm soát, người phát vé, thì đối đãi với các hành-khách rất là một cách tử-tế, không như những sở khác.

Người ta ai làm việc gì, không kỳ nhơn nhỏ, cũng đều là sự doanh lợi cả, nhưng về phần tôi chẳng những là doanh lợi, mà tôi lại làm được tiện lợi cho các hành-khách biết là dường nào ?

Ôi người viết cái bài châm-chích công việc của tôi kia ! sao không nghĩ kỹ, anh dã dám chắc rằng từ lúc anh tập tễnh biết chạy đi đến bây giờ, bổn-phận của anh đã được hoàn-toàn cả chưa ? đã không có sự gì xảy nhỡ cả chưa ? Thôi, tôi bảo cho anh biết này : Cái văn-tự của anh là cái văn-tự vô dụng, văn-tự vô học, anh nên chừa đi a.

NAM ĐỊNH

Hội đồng ủy-viên thành-phố. — M. Trần-xuân-Thiện ủy-viên Hội-đồng thành phố Nam-định nay được tử chức. M. Nguyễn-văn Thịnh được cử làm ủy-viên thay M. Trần-xuân-Thiện.

Xe-lửa nghiến chết người. — Trong một số báo trước có nói một đứa con gái lên 4 tuổi bị xe-lửa nghiến ở bến đò chè phải đưa vào nhà thương phục thuốc. Nay hỏi ra thì đứa bé ấy đã chết rồi.

Tên nó là Đ nh-thị-Chôn người huyện Trực-ninh, tỉnh Nam định.

Các n à có con hay cho chơi đùa tự do trên đường sắt nên lấy đấy làm gương.

VIỆC KINH-ĐÔ

Của thập phương cúng dường hội Tràng-kỳ. — Khi hội Tràng-kỳ đã xong rồi thầy ký-sự chùa Từ hiếu lính số lại đã trừ ngoại các tờ bánh quả, gạo, thóc cúng cải dầu, rà moỉ là vật đã tiêu mà những vật ấy người ta cúng nguyên chất phỏng độ một nghìn đồng, còn bạc tiền của thập phương cũng là được hai nghìn năm trăm chín chục đồng, tiêu hết hai nghìn đồng, còn lại năm trăm chín chục đồng, số ấy đã phải dùng hết 190 đồng mà đền lại những vật thuê và mượn mà làm hư của người, còn dư 4-0 đồng thì để lo bổ lại cái tháp Đ-sư chùa ấy lại, còn như hương đèn vàng bạc thì được 2 cân chùa, vật ấy sẽ đem phân cúng cho cả 52 cảnh chùa ở Huế, mỗi chùa cũng chừng được 40 thứng.

Chùa Báo-quốc lại làm chay. — Từ khi trai dân ở Báo-quốc đã mãn thì có tin rằng chùa ấy sẽ làm chay lại ba ngo nữa, lời truyền truyền như thế mà không rõ là do vệ gì mà làm chay. Nay có tin rằng nay mai sẽ có lễ mừng lạc-tuần cụ lớn cố-mật Hồ đại nhân thì có mở trai-đàn ở chùa ấy. Trai-đàn ấy cũng sẽ đến ba ngo. Năm nay tại Kinh-đô việc làm chay thịnh-hành lắm, nào là mở hội Tràng-kỳ, rồi tiếp đến chùa nầy làm chay, chùa kia khai đàn. Hiện nay làng Lương-văn cùng làng Thân-gian cũng có mở đàn chay đám việc linh-đình, kể thiện tín đến cúng dường rất là đông đảo.

Một nơi mở sòng bạc không ai ngờ. — Sự cờ bạc ở xứ nầy lâu nay tuần phòng đã rất nghiêm nhặt, bắt bớ cũng đã nhiều, tuy là không trừ được hết, nhưng cũng có bớt được lắm. Bởi là bởi những sòng nhỏ quấn tạm tụ ngũ, mà các sòng ấy hay bày ở những trong chiếc đò dập những nơi vắng hoặc là những nơi nhà tư mà kín của người ta, các nơi ấy nay cũng đã bị phát lộ cả, vậy nên bọn đánh bạc nay lại bày ra một cách đánh bạc rất kín đáo và tụ họp tại một nơi không ai ngờ.

Tại nơi mỏ gò núi cao kia, dưới những gốc cây thông xanh um và kín mít, một nơi mộ tầm bốn phía có thành xây kín, ngoài cửa mộ có 7, 8 cái xe nhà xe t ué, trong mộ có đông người cùng vài lại có khói hương tro vàng ngào ngạt phất phơ, những kẻ đi ngang qua ai lại chẳng ngờ rằng có lễ lược gì mà bà con con cháu cúng cấp tại mộ ấy, thế thì ai còn có ý gì mà ghé vào.

Chiều hôm chủ nhật 27 juille', một người thấu nỉm ka nhân thấy trời im mát suối nầy mới dạo xe đạp lên chơi gần bên phía tây núi Ngũ-bình, nhân đi ngang nơi mộ tầm ấy lại gặp khi thể ê hôm quẹt ở trong bao mồi vào nơi ấy mà xin lửa hút thuốc. Thoạt vào đến nơi thì thấy một bọn tơn n ươi lắm người vây lại mở một sòng me rất lớn đang cùng nhau thêm thêm bớt bớt, tục tục lam lam và tục tục yêu yêu, *à trước mở lại có bày một mâm cỗ cùng có đủ hương đèn giấy má.*

Đến đó mới biết là sòng bạc, c ẳng hay song nầy có ai biết nữa không ?

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Cuộc cung nghinh Hoàng-thái-tử. — Từ khi được tin Đông-cung Hoàng-thái-tử du-học bên Pháp trở về, các quan tỉnh thần Quảng-nam đã bài trí cuộc cung nghinh rất nên long-trọng. Số tử địa đâu tỉnh hạt cho đến đò Cẩm lệ, mỗi nơi phủ huyện cùng các bến đò đều có đặt bàn hải án và kết thuyền rồng để chực rước xe ô-tô ; còn chính ở nhượng-địa Đà-nẵng đây, tại trước cửa dinh Đốc lý, thì phủ Điện-bàn có chưng một tòa thể-lâu, tuề bằng rực rỡ, trong trần thiết hương án, lộ bộ và bát âm nhã nhạc chỉnh tề ; ở trong công-quán thì huyện Hòa-vang sửa soạn dọn dẹp rất trang-hoàng để làm chỗ quan cư chờ các quan d hộ tùng trú ngụ.

Cuộc nghinh tiếp đến ngày 30 juillet hiện đã bàn bị từ tế cả rồi, số là trước kia có tin đến ngày 3 août ngài sẽ về tới nơi, nhưng sáng hôm ấy lại được tin rằng qua ngày 7 août, ngài mới tới nơi, cho nên bây giờ các quan hãy tem đình cho đến sự nghỉ ngơi 1 hữa.

Chiều hôm 7 août ngài tới đây đình trú lại một đêm, rồi qua 8 août sẽ do chuyến xe-lửa riêng về thẳng Huế.

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Tôi là Trần-thị-Ý, ở đường Bourrin, nº 9, tôi có con bé châu lên là Nguyễn-thi Vinh, đó 9 hau 10 tuổi, nét mặt tròn, trắng, tóc cúp đến mang tai, di lạc từ chiều thứ năm 31 Juillet 1924. Vậy nhờ ông bà nào có bắt gặp nó thì xin mang nó đến nhà tôi hoặc đem đến sở cẩm thì tôi sẽ xin kính biếu 20 $ 00.

Trần-thị-Ý.
3878.

SÁN-NHIÊN-ĐẠI

TUẦN-TY !! TUẦN-TY !!!

Lại sắp diễn lại tích TUẦN TY. Tích hát này đã diễn nhiều lần mà lần nào cũng được các quí khách vỗ tay khen.

Tối thứ hai 4 Août 1924
Diễn hai tích
Tích thứ nhất :
HỒN TRƯƠNG-BA
DA HÀNG THỊT
(Toàn chèo)
Tích thứ hai :
THỊ VÕ LÝ-NGUYÊN-BÁ
(Toàn trẻ-con đóng trò)

Tối thứ ba 5 Août 1924
TUẦN-TY !!! TUAN-TY !!!

Ngài nào cần dùng mua xe đạp, xe máy và đồ phụ tùng thay đổi rất tốt, rất hạ, thì nên gửi ngay thư hỏi lấy tờ giá hàng ở hiệu

TIẾT-HIẾU-TRUNG
dit TRÚC-THÀNH
Fournitures générales pour Cycles & Motos
Nº 35, PLACE NEYRET, HANOI

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ 4 tờ báo này.

No 109

Ngũ mỹ Tái-Sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Thẩm-đình-phương tủm-tỉm cười, rồi lại t ở dà mà rằng :

— Chỉ vì đứa oan-gia *Hoa-hữu-linh* kia mà làm cho em tôi phải th ết mạng ! Ngày nay quan kinh-lược sai người đến bắt *Hoa-hữu-linh*, tôi không cho bắt. Chẳng ngờ quan kinh-lược lại viết một bản tâu, sai người tiến kin , nay mai có người phụng chỉ thánh-thượng đến bắt hắn, đem ra tra-tấn, tất hắn không thể gan được mà phải cung-xưng. Bấy giờ cầu chuyện của hai ta vỡ-lở đến ngoài, thật là mua một trò cười cho thiên-hạ. Vậy tôi muốn cùng nàng thương-nghị, hay là ta dùng độc-thủ giết chết *Hoa-hữu-linh* đi, để cho mất người đối-chứng, rồi hai ta sẽ cùng nhau xe tơ kết tóc, làm vợ chồng ăn đời ở kiếp với nhau, c ẳng hay nàng nghĩ t ế nào ?

HỒI THỨ LXIV

Thẩm-đình-phương bàn với *Thái-thị* muốn giết chết *Hoa-hữu-linh*. *Thái-thị* nghe nói, giật mình kinh sợ, rồi cúi đầu ngẫm-nghĩ.

Nàng nghĩ thầm : Lúc trước vì *Hoa-văn-phương* bày mưu hại *Ngụy lâm-xuyên*. Ta sợ mắc vào tay *Hoa-văn-phương*, nên mới phải theo *Hoa-hữu-linh* tới đây cho qua ngày tháng. Không ngờ duyên trời đưa lại, lại gặp *Thẩm* công tử này. *Hoa-hữu-linh* kia, vốn không phải là một người chồng chân-chính của ta thì *Thẩm* công-tử có giết chết hắn, cũng c ẳng can dự chi đến ta vậy.

Nàng *Thái-thị* ng ĩ vậy, mới cười mà đáp rằng :

Dám hỏi công-tử ! Công-tử đã dà lòng thương-yêu đến tôi thì chiếc thân hèn-mọn này, tôi dành phó-thác ở trong tay công-tử. Việc này xin tùy ý công-tử định liệu, muốn làm thế nào thì làm !

Thẩm-đình-phương nghe nói, mừng rỡ mà rằng :

— Không phải tôi muốn hại hắn làm chi, chẳng qua cũng là một sự bất đắc-dĩ. Nếu không giết hắn thì sau này tới quan, hắn bị tra-tấn, tất hắn phun ra, há chẳng bại-lộ câu chuyện của hai ta hay sao ! Nếu nàng thực lòng theo tôi thì đêm hôm nay tôi sẽ ha-thủ giết hắn.

Thái-thị nói :

— Nhưng công-tử phải giữ sao cho khỏi có sự lôi-thôi !

Thẩm-đình-phương nói :

Tôi quyết giữ được không lôi-thôi gì đến nỗi cả.

Lại nói chuyện *Lâm-chương* bấy giờ chỉ chuyên một mực mong đợi thánh-chỉ. Việc thừa sai-nhân đi bắt *Ngưu-nhi* và *Dịch-đao thanh* cũng chưa thấy giải về. *Lâm-chương* bồng sực nhớ đến đêm hôm trước có vong-hồn một vị hòa-thượng đến khiếu-oan, mà từ đó đến nay, ta cứ bận mãi, chưa lúc nào ghỉ tới. Nay nhân được lúc nhàn-hạ, ấn là ta thử đi xem thế nào.

Lâm-chương lên kiệu đi, các quân sĩ theo hầu, đều không b ết là đi đâu cả. Đi qua cửa đông-môn, thẳng t eo lối bờ sông, *Lâm-chương* ngồi ở trong kiệu trông ra, k i đến bờ sông là chỗ đã xảy thuyền hôm trước thì thuyền dừng kiệu lại, rồi ở trên kiệu bước xuống. *Thang-bun* cũng xuống ngựa đi theo.

Đi độ quãng đường, bỗng trông thấy một nhà kia có chiếc đèn lồng treo cửa, đề mấy chữ rằng : « *Vương-nhi phòng khách-điếm* ». *Lâm-chương* ngẩn nhìn, lại trông thấy mấy cây l ễu to ở trước cửa, biết là c inh oai nhà có đóa con mới đề hôm xưa, liền lồng-thồng bước vào.

Các quân sĩ quát to lên rằng :

— Cuả quân đâu ! Mau mau ra nghênh tiếp quan kinh-lược !

Mọi người ở trong quán đều giật mình run sợ, c ẳng còn hồn-vía nào. *Lâm-chương* vào đến giữa sân, *hang-bưu* vội-vàng bắc một cái ghế để *Lâm-chương* ngồi, rồi truyền gọi chủ quán. Chủ quán không hiểu đầu đuôi thế nào, kinh hồn tán đởm, chạy ra sụp xuống đất lạy.

Chủ quán nói :

— Trăm lạy đại-n ân ! Chúng tôi không được biết đại-nhân giáng-lâm, cho nên không kịp ra nghênh-tiếp, dám xin đại nh ân tha lỗi.

Lâm chương hỏi rằng :

— N à-ngươi họ tên là chi ? Ở đây buôn-bán những gì ?

Chủ quán bẩm rằng :

— Dám bẩm đại-nhân ! Chúng tôi tên gọi *Vương-kỳ* ! Mở cửa hàng bán cơm ở đây đã hơn 20 năm.

Lâm-chương lại hỏi rằng :

— Năm nay nhà-ngươi bao nhiêu tuổi ?

Vương kỳ bẩm rằng :

— Dám bẩm đại-nhân ! Năm nay chúng tôi 49 tuổi !

Lâm-chương nói :

— Nhà-ngươi mở cửa hàng cơm trong bấy nhiêu lâu, đã giết chết bao nhiêu nhân-mệnh ?

Vương kỳ giật mình kinh sợ mà bẩm rằng :

— Thật quả không có việc ấy bao giờ !

Nhà-ngươi không giết một vị hòa-t ượng là gì ?

Vương-kỳ lại càng kinh-sợ bội-phần mà bẩm rằng :

Thật quả không !

Lâm-chương nói :

— Mới trong độ 10 hôm nay, vào hồi canh ba, nhà-ngươi có sinh một đứa con trai phải không ?

Vương-kỳ bẩm rằng :

— Bẩm có !

Lâm-chương nói :

— Đứa con trai ấy chính là vong-hồn một vị hòa-thượng kia đã đầu-thai vào để báo oán đó, nhà-ngươi có biết không ?

Vương-kỳ bẩm rằng :

— Dám bẩm đại-nhân ! Thật quả chúng tôi không giết một vị hòa-thượng nào bao giờ !

Lâm-chương nói :

— Để ta tìm được chứng-cớ cho nhà-ngươi xem !

Nói xong, liền đứng dậy đi đến trước cửa p òng gọi mà bảo rằng :

— Đứa hài-nhi kia ! Nếu mày có sự oan-uổng gì thì khóc lên ba tiếng thật to cho ta biết.

Đứa hài-nhi ở trong phòng tức-thì khóc lên ba tiếng thật to rồi lại nín lặng. *Lâm-chương* ngảnh lại bảo *Vương-kỳ* rằng :

— Ấy đó ! Như t ế mà nhà-ngươi còn dám chối-cãi hay sao !

Vương-kỳ run sợ cầm-cập mà bẩm rằng :

— Trăm lạy đại-nhân ! Chúng tôi xin thú nhận ! Hồi 5 năm trước, có một vị hòa-thượng ở tỉnh *Sơn tây* vào ngồ trọ trong cửa hàng tôi. Hiện có đem theo tiền bạc...

Lâm-chương hỏi :

— Có bao nhiêu tiền bạc và thi-thể vị hòa-thượng ấy bây giờ nhà-ngươi giấu ở đâu ?

Vương-kỳ bẩm rằng :

— Cả thảy có một trăm lạng bạc ! Thi-thể vị hòa-thượng ấy tôi chôn ở giữa sân.

Lâm-chương nói :

— Vì có trăm lạng bạc mà nỡ giết một mạng người !

Nói xong, truyền cho quân-sĩ khai quật cái sân ấy lên. Quân-sĩ vâng lệnh, đào độ hơn một trượng thì trông thấy áo. Khi mọc đem lên, quả nhiên là thi-thể một vị hòa-thượng. *Lâm chương* trông thì truyền trói *Vương-kỳ* lại, giao cho quan huyện *Sơn-dương* đem về tố g giam, để đợi đến sau thu sẽ trảm-quyết.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thục hiệu nầy chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ ĐỂ TRỊ BỊNH ĐAU LẬU mới bị hay là có đã lâu rồi

Trong 232 người A-Rập dùng thuốc nầy thì lành bịnh hết 231 người

(Y theo lời phúc các lương-y ở Alger)

BÁN TẠI SỞ: SPÉCIALITÉS PEYRARD 26, Rue de Grenelle, PARIS và cùng các nhà thuốc có danh

Agents d'Annonces en Europe :

L. MAYENCE & Cie

9, Rue Tronchet, PARIS

19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khí huyết suy-yếu, thân-thể mỏi-mệt, gầy-ròm, hay vì kém huyết sinh ra các chứng nầy cho hay ho vật, uống thuốc nầy rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm họng gớm!

Bài thuốc nầy có hội-đồng các quan Thầy-thuốc chứng-chỉ là hay.

Ấy là:

Thuốc nước bổ huyết MÁU BO

PHẨM,

Thứ chè tốt thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon.

Thường lắm hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, ít lâu thì nhạt nhẽo. Đấy là hạng chè giả là cho nên gìn giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến động.

NHƯ,

Mua được hạng chè chính hiệu NINH-THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy quí-khách muốn tránh sự biến động ấy xin chực tiếp quí bộ chiếu cố cho bản-hiệu tại Hanoi, Haiphong và Nam-định.

NINH-THÁI HIỆU

số 18, phố hàng Ngang Hanoi
số 113, phố Khách Haiphong
số 78, phố hàng Trống Namdinh
Kính cáo

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

CÁC BỆNH SAU NÀY:

1. Bệnh ngoài da; nhọt đầu đanh;
2. Đau xương.
3. Táo lâu ngày.
4. Đau phát-huyết-quản;

Đều trị bằng thuốc:

ROB DÉPURATIF MONTÉS

LỤC-TỈNH TÂN-VĂN NHỰT-BÁO

(Xuất-bản mỗi ngày 8.500 tờ)

ở trương

GIÁ BÁN BÁO:

Một năm	12$00
Sáu tháng	6.50
Ba tháng	3.50

Báo-quán ở tại đường Catinat, số 157, Saigon (Cochinchine).

Tôn-chỉ của tờ báo là để truyền-bá tư-tưởng văn-minh của Pháp-quốc, luận về kinh-tế lý-tài, báo tin lạ xảy ra trong Đông-Pháp, mỗi kỳ đều có tiểu-thuyết. Mua báo xin gởi mandat cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, chủ-nhơn thâu nhận.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài quí-báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài đã gởi ngân mua thì gởi tiền cho bổ không sót tiền gởi theo; gởi mua thì bản quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho sau.

NHÀ BA-CHUÔNG

Tức là hiệu Báo-chế MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ giới nồng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh giúp.

Mắc bệnh giúp, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh giúp, chỉ có một thứ thuốc, là:

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets

祥和裕

YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 266

Bản-hiệu có bán hoàn các thứ các nhiều, hàng tân nhứt lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán sỉ hàng ta thổ-sản như the, xuyến, lĩnh, lua, hàng quí vấn vấn và hàng Saigon như lĩnh, the vấn vấn.

Nay mới [illegible] hàng thêm mạnh đen mỏ mắt mau chóng bền. Xin anh hàng nếu bán buôn tường tận, chớ [illegible] Tường mẫu gửi đi các tỉnh, ai hàng xin mượn không thể nào được.

Quí-khách ở xa xôi đến bản hiệu mua mua, xin ở vài ba ngày thì sẽ bản hiệu xin gửi [illegible] tường-tận.

Cẩn-bạch

2010 YU-WO-TSEONG

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Người bị bệnh giúp và bệnh sốt rét thường hay thấy trong mình mệt nhọc mà lại rất là lâu khỏi. Khi bị bệnh thì nhức đầu mỏ-hôi, yếu đuối đi, đánh trống ngực ăn không ngon, ngủ không yên, đau lưng đau mình, khó thở, mệt nhọc lạ thường.

Châu huyết kém đi, thế thì nên bổ ngay vào cho châu huyết những gì đi đi hư đi trong khi ấy: chớ sắt như thế mà dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) thì không còn gì để khỏi lo nữa.

Uống thuốc ấy hễ đến độ giấy thì tan ngay không sợ ngày bịnh gì cả. Chỉ trong vài tôm tại thấy khỏe mạnh như thường; những người nào bị bệnh giúp mới khỏi, yếu đuối, đau lưng, đau mình, đau độ giấy, hay đánh trống ngực mà dù g thuốc nầy thì thấy k ong khoái lạ lùng. Chỉ uống độ vài lọ thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai) nầy thì lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hãng bào-chế lớn đều có bán cả.

2856

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Paiements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài hễ ra những tiền dưới 0$05 ở, gởi thì bản-quán không nhận con-niêm trả bằng con-niêm cả.

TAM ĐẠI VẤN ĐỀ 號商振

Ông già, trẻ con nên biết,
Vệ sinh gia nên biết,
Làm quà bà con nên biết.

猫色欲如意如
布即素病日

Hiệu Tchan-xương, làm ra các thứ bánh Tàu bánh Tây và các thứ kẹo Tây, sửa nay các ngài đã biết không những chỉ cách theo về vệ sinh và ăn uống thêm khỏe mạnh hợp ngài chang hoàng, đem làm quà bà con thì quí lắm.

Nay tết Chung ha gần đến, những các thứ bánh nướng, bán hiệu đã bắt đầu làm rồi, những nhân bánh làm sạch sẽ và bán buôn các giá tính phải chăng, quý khách ở xa, xin gởi giấy về, bản hiệu cứ theo (contre remboursement) gởi ngay tốp tức. Nay kính.

Các ngài muốn lấy chương trình xin gởi thư về:

HIỆU TCHAN-XƯƠNG

CHẾ CÁC THỨ BÁNH VÀ THỨ KẸO

Ở Phố Hàng Buồm, số nhà 106, Hanoi

NGƯỜI BIỆN-LẬN

(L'AVARE)

Hài-kịch của MOLIÈRE tiên-sinh soạn ra

NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch

Hội Ái-hữu của Tân-cựu học-sanh trường Cao-đẳng đã diễn tại nhà hát lớn Hanoi, ngày 18 Janvier 1924

In chữ Pháp và chữ Quốc-ngữ hai lối văn sóng nhau

Giá mỗi quyển. . . . . 0$50
Tiền cước gởi đi các tỉnh, mỗi quyển. 0.11

CÓ BÁN TẠI BẢN-QUÁN

CEVO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

醞補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*

Ông **J. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每晡各吞啦每吞啦沒啦醞欺啖補

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

2099 *31, phố Trung-tiên (Rue Paul-Bert) Hanoi*

TIỂU-THUYẾT

NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch-sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả: **Alexandre DUMAS**

Dịch-giả: **NGUYỄN-VĂN-VĨNH**

Mỗi tập (32 trang) . . . 0$15 (tiền cước 0$06)
Toàn bộ (24 tập) . . . 3.00 (tiền cước 0.35)

Ai mua xin gởi thư và mandat cho:

M. BÙI-XUÂN-THÀNH

Quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn

61-63, Rue du Coton, 61-63

HANOI

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc nầy khảo-cứu đã lâu năm, vả cái cách làm, lại tinh-vi cẩn-thận nên thuốc nầy là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ cho thật mạnh, thì dùng thuốc nầy chắc và nhậy lắm

Bệnh huyết suy, bệnh gân yếu, bệnh giúp, bệnh sốt rét rừng, v v

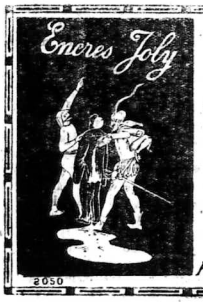
Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

MỰC HIỆU **JOLY** TỐT HƠN *Các thứ mực khác*

PACHOD Frères & Cie Lyon

CÁO-BẠCH

Quý khách có xe ô-tô muốn chữa, nên đến xem xưởng GARAGE BOBILLOT, *số 7 phố Bobillot, Hanoi: Tính giá hạ hơn cả các nơi. Làm việc nhanh-nhẹn và cẩn-thận.*

Quý khách nên đến **xem xe kéo** *hạng lịch-sự, không xe nào tốt đẹp bằng.*

Cho thuê xe ô-tô

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

RUE PAUL BERT, HANOI

Từ ngày thứ sáu 1er đến hết ngày 10 Août

BÁN RAO HÀNG:

Đồ dùng cho các bà dam — Nước hoa, xà-phòng, đồ kim hoàn — Giầy bát — Xe đạp

Đồ dùng trong việc thao huyền — Trong nhà cửa

Các thứ đèn — Đồ vành đồ xe — Đồ sắt và các Hoa chất.

TẠI GIAN HÀNG BÁN VỊ ĂN THỨC UỐNG

Xem các hàng mới tôi chuyến tàu vừa rồi.

Giá bạc dương cao, nên mua được lợi

Adresse Télégraphique: MAGASREUNIS — Téléphone N° 180

VỚI 20 QUAN, QUÝ-KHÁCH CÓ THỂ KIẾM ĐƯỢC

500.000 quan

Nếu được thì, thì mua

Một cái vé PANAMA có rút số

Các mua phải mỗi ngày 20 quan và trong 31 tháng mỗi tháng đang 31 quan thời mỗi tháng khoản mỗi trong loạt (Như vậy mỗi ngày chỉ có 1 mấy xu, có thể, lấy mỗi giảm có được)

Mấy tiền lần đầu được ngay cái số vé, chỉ mình mình có quyền vé đó, mà lần rút số nào cũng được dự, như thế là đồng nắt tiền rồi vậy, nếu vé của mình trúng số được lĩnh ngay số vé 10. Mỗi cái vé PANAMA thì nào cũng trúng một lô, giá tiền lớn có khi lên tới vài trăm quan, không có cũng được hoàn lại 400 quan.

Thực là một cách dụ tiền chắc nhất mà lợi nhất

Mỗi năm số tiền các lô có hơn ba triệu quan

CÁC LÔ NHƯ SAU NÀY:

126 lô	500.000 quan		263 lô	5.000 quan	
127 lô	250.000	—	1.266 lô	2.000	—
263 lô	100.000	—	12.640 lô	1.000	—
253 lô	10.000	—	1.737.692 lô	100	—

Có vé được dự nếu nước rút số mới cho đến khi số vé của mình trúng lĩnh thôi.

Mấy lần rút số số nhân được một số số số số trúng số, mà không phải giá tiền. Mỗi lô có bao nhiêu tiền được lĩnh hết. Các số giao cho người mua cùng với các vé thường có, người mua có lúc nào muốn xem cũng được, đúng như bản luật riêng ngày 12 Mars 1920. Bản luật ấy giá bất mua phân chắc-chắn cho người mua vé.

RÚT SỐ MỖI NĂM BỐN LẦN

Ngày 15 FÉVRIER, 15 MAI, 15 AOUT và 15 NOVEMBRE

Muốn dự nếu nước rút số, thì gởi 20 quan đến nhà:

BANQUE DE CRÉDIT COLONIAL, Rue Paparo, MARSEILLE (France)